

بررسی فقهی و حقوقی خسارت معنوی و شیوه جبران آن

سود س شانس کومله

اسماعیل محمدی، پور

www.ketab.ir

- سرشناسه : سن شناس کومله ، سوده، ۱۳۶۲ -
 عنوان و نام پدیدآور : بررسی فقهی و حقوقی خسارت معنوی و شیوه جبران آن/ مولف سوده
 سن شناس کومله؛ اسماعیل صمیمی پور.
 تهران: آذرین مهر، ۱۳۹۷.
 مشخصات نشر :
 مشخصات ظاهری : ۱۵۷ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۰۶-۹۳-۶ ریال ۱۵۰۰۰۰
 وضعیت فهرست : فیها
 نویسی :
 یادداشت : کتابنامه : ص. [۱۳۹] - ۱۵۷.
 موضوع : خسارت معنوی (فقه)
 موضوع : (Damages, Intellectual (Islamic law*
 موضوع : خسارت معنوی -- قوانین و مقررات -- ایران
 موضوع : Damages, Intellectual -- Law and legislation -- Iran
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۷/۴۸۴/۸ص۵
 رده بندی دیویی : ۳۹۱
 شماره : ۲۱۵۲
 کتابشناسی ملی

بررسی فقهی و حقوقی خسارت معنوی و شیوه جبران آن

مولف: سوده سن شناس کومله - اسماعیل صمیمی پور

ناشر: آذرین مهر

ناظر فنی چاپ: موسی مفاخری

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۰۶-۹۳-۶

ویراستار: محمد جواد پهلوان

طراح جلد: فاطمه بابایی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

تهران: خیابان انقلاب - خیابان وحید نظری بین فخر رازی و دانشگاه پلاک ۶۵ طبقه اول واحد ۴ - انتشارات آذرین مهر

۰۲۱-۶۶۹۶۲۰۵۱

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۳	فصل اول مفهوم و مبانی نظری خسارت معنوی
۱۴	۱-۱- مقدمه
۱۶	۱-۲- مفهوم خسارت
۱۶	۱-۲-۱- مفهوم لغوی خسارت
۱۷	۱-۲-۲- مفهوم اصطلاحی خسارت
۲۱	۱-۲-۳- مفهوم فقهی خسارت
۲۲	۱-۲-۴- مفهوم حقوقی خسارت
۲۳	۱-۳- پیشینه تاریخی خسارت
۲۳	۱-۳-۱- پیشینه تاریخی مفهوم خسارت معنوی در اسلام و قوانین کهن
۲۵	۱-۳-۲- پیشینه تاریخی خسارت معنوی در حقوق ایران
۲۵	۱-۴- انواع خسارت
۲۶	۱-۴-۱- خسارت ناشی از نقض قرارداد
۲۷	۱-۴-۲- خسارت ناشی از تقصیر غیرقراردادی
۲۸	۱-۴-۳- خسارت ناشی از ارتکاب جرم
۳۱	۱-۵- اقسام خسارت بر مبنای منشا ورود آن
۳۲	۱-۶- انواع خسارت های معنوی
۳۳	۱-۶-۱- ایراد خسارت معنوی بر اشخاص حقیقی
۳۳	۱-۶-۱-۱- خسارت جسمانی
۳۳	۱-۶-۱-۲- خسارت روانی
۳۴	۱-۶-۱-۳- خسارت شخصیتی
۳۶	۱-۶-۲- ایراد خسارت معنوی بر اشخاص حقوقی

- ۱-۲-۶-۱- اشخاص حقوقی موضوع حقوق عمومی داخلی و خارجی ۳۷
- ۱-۲-۶-۲- اشخاص حقوقی موضوع حقوق خصوصی ۳۸
- ۱-۷- خسارت مختلط ۳۹
- ۱-۸- خسارت جمعی ۴۰
- ۱-۵- عدم النفع ۴۱
- ۱-۱- مبنای حقوقی تحقق مسئولیت مدنی جبران خسارت معنوی ۴۲
- ۱-۱۰-۱- قرآن و مقررات حقوقی ایران ۴۵
- ۱-۱۰-۱- قانون اساسی ۴۶
- ۱-۱۰-۱-۲- قانون مسئولیت مدنی ۴۷
- ۱-۱۰-۱-۳- قانون مجازات اسلامی ۴۸
- ۱-۱۰-۱-۴- قانون آیین دادرسی کیفری ۴۹
- ۱-۱۰-۱-۵- قوانین خاص ۵۰
- ۱-۱۱-۱- منابع فقهی تحقق مسئولیت مدنی جبران خسارت معنوی ۵۱
- ۱-۱۱-۱- فقه شیعه ۵۱
- ۱-۱۱-۲- فقه اهل سنت ۵۲
- فصل دوم ارکان خسارت معنوی در حقوق ایران ۵۵
- ۱-۲- مبنای نظری مسئولیت ناشی از ایراد خسارت معنوی ۵۶
- ۱-۱-۲- نظریه تقصیر ۵۶
- ۱-۲- نظریه خطر (ریسک) ۵۸
- ۱-۲-۳- ارزش تقصیر و خطر به عنوان مبنای مسئولیت ۵۹
- ۱-۲-۴- نظریه تضمین حق ۶۳
- ۲-۲- ارکان مسئولیت ناشی از خسارت معنوی در حقوق ایران ۶۶
- ۱-۲-۲- وجود ضرر ۶۷

- ۶۸..... ۱-۱-۲-۲-۲ صدمه بدنی
- ۶۸..... ۲-۱-۲-۲-۲ صدمه روحی
- ۶۹..... ۳-۱-۲-۲-۲ صدمه شخصیتی
- ۷۲..... ۲-۲-۲-۲-۲ فعل زیانبار
- ۷۴..... ۱-۲-۲-۲-۲ دفاع مشروع
- ۷۵..... ۲-۲-۲-۲-۲ اجرای حکم قانون یا مقام صالح
- ۷۶..... ۳-۲-۲-۲-۲ اجبار راکراه
- ۷۸..... ۴-۲-۲-۲-۲ اضطرار
- ۸۰..... ۵-۲-۲-۲-۲ اجرای حق
- ۸۱..... ۶-۲-۲-۲-۲ غرور
- ۸۱..... ۳-۲-۲-۲-۲ رابطه سببیت بین وجود ضرر و تکلیف فعل زیانبار
- ۸۶..... ۳-۲-۲-۲-۲ مبنای مسئولیت ناشی از خسارت نسبی در فقه
- ۸۶..... ۱-۳-۲-۲-۲ بررسی قواعد فقهی مبتنی بر جبران زیان های معنوی
- ۸۷..... ۲-۳-۲-۲-۲ قاعده لاضرر
- ۹۰..... ۱-۲-۳-۲-۲ دیدگاه فقهای امامیه
- ۹۷..... ۲-۲-۳-۲-۲ مستندات قاعده لاضرر
- ۱۰۰..... ۳-۳-۲-۲-۲ قلمرو قاعده لاضرر در تدارک زیان های معنوی
- ۱۰۳..... ۴-۳-۲-۲-۲ قاعده اتلاف
- ۱۰۳..... ۱-۴-۳-۲-۲ اتلاف به مباشرت
- ۱۰۴..... ۲-۴-۳-۲-۲ مستندات قاعده اتلاف
- ۱۰۶..... ۵-۳-۲-۲-۲ اتلاف به تسبیب
- ۱۰۷..... ۱-۵-۳-۲-۲ مستندات قاعده تسبیب
- ۱۰۸..... ۶-۳-۲-۲-۲ قاعده لاجرح

۱۰۹.....	فصل سوم روش های جبران خسارت معنوی.....
۱۱۰.....	۳-۱- شيوه های جبران خسارت معنوی.....
۱۱۰.....	۳-۱-۱- جبران خسارت از طریق اعاده حیثیت.....
۱۱۵.....	۳-۱-۲- جبران عینی (اعاده وضع سابق یا امحای زبان).....
۱۱۸.....	۳-۱-۳- پرداخت غرامت یا جبران از راه دادن معادل.....
۱۲۰.....	۳-۴- رویه قضایی در خصوص پرداخت غرامت و خسارت معنوی.....
۱۲۴.....	۳-۵-۱- خسارت غرامت کیفری و تنبیهی.....
۱۲۵.....	۳-۱-۱- جبران نمادین و رمزی.....
۱۲۶.....	۳-۲- ارزیابی تعیین میزان انواع خسارت معنوی.....
۱۲۹.....	۳-۲-۱- ارزیابی خسارت معنوی و تفاوت تالم پذیری افراد.....
۱۳۱.....	۳-۲-۲- روش تعیین مبلغ جبران خسارت معنوی.....
۱۳۳.....	۳-۲-۳- زمان ارزیابی خسارت معنوی.....
۱۳۵.....	۳-۲-۴- خسارت معنوی در فرض تعدد اسباب.....
۱۳۸.....	۳-۲-۵- تقویم خسارت معنوی ناشی از آسیب های جسمانی.....
۱۴۳.....	فصل چهارم نتیجه گیری و پیشنهادات.....
۱۴۴.....	۴-۱- نتیجه گیری.....
۱۴۵.....	۴-۲- پیشنهادات.....
۱۴۹.....	منابع و مآخذ.....

پیشگفتار:

خسارت به افراد در جامعه به اشکال گوناگونی پدیدار می‌شوند که صرفاً مادی نیستند، هر چند بیشتر خسارت‌های ایجاد شده مادی است. با این وجود خسارت مادی معنوی، در حقوق داخلی بیشتر کشورهای به رسمیت شناخته شده و تعیین جبران آن از اهمیت خاصی برخوردار است. اهمیت این موضوع از آن جا ناشی می‌شود که چنین ضررهایی آیا الزاماً قابل جبران هستند و چه معیار دقیقی جهت تعیین میزان خسارت معنوی وارده وجود دارد در حالی که در بسیاری موارد وجود آن‌ها محسوس نبوده و اندازه‌گیری خسارت معنوی مشکل است اما مشکل‌تر از آن، این که جبران چنین خسارت‌های غیرمحسوسی با پرداخت وجه (مادی) به صورت دقیق محاسبه، اعاد و جبران نمی‌گردد هر چند که پرداخت مادی از رایج‌ترین نوع جبران خسارت بشمار می‌رود. بحث از خسارات معنوی و مصادیق مختلف آن و روش محاسبه و جبران ریاضی معنوی و در نهایت رویه محاکم قضائی در مقام رسیدگی به دعاوی راجع به این گونه خسارات از موضوعات مبتنا به و در عین حال نسبتاً پیچیده علم حقوق است. عاقلانم وجود زمینه‌های مناسب در متون قانونی همچون اصل ۱۷۱ قانون اساسی، مواد از قانون مدنی، مسئولیت مدنی، مجازات و قواعد فقهی مانند لاضرر به صورت صریح یا ضمنی جبران خسارت معنوی را پذیرفته‌اند با این حال اکثریت قریب به اتفاق محاکم از صدور حکم در مورد دعاوی خسارات معنوی خودداری می‌نمایند در صورتی که متون قانونی فعلی به اندازه کافی روشن می‌باشد و موجبات احقاق حقوق بسیاری از خسارت دیدگان که در قلمرو حقوق معنوی زیانهای جبران‌ناپذیری تحمل کرده‌اند کاملاً فراهم است. با این همه قابل جبران بودن خسارت معنوی هرگز مورد تردید نبوده و امری مسلم و حتمی است که در این رابطه اقدام و تعیین صریح شیوه‌های جبران خسارت معنوی از سوی قانونگذار و محاکم و رویه قضایی به جهت عملی‌تر شدن این مبحث نیاز به توجه بیشتری دارند.